

PÁLOSVÖRÖSMART

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Elfogadva a 42/2021. (XII.13.) Ök. sz. határozatával

JÓVÁHAGYOTT ANYAG

Megbízó

Pálosvörösmart Községi Önkormányzat
3261 Pálosvörösmart, Rákóczi Ferenc út 116.
Tel.: 0637-560-072

Tervező

Völgyzugoly Műhely Kft.
1024 Budapest, Szilágyi E. fasor 13-15. II/5.
Tel.: 1-439-0491, 70-938-3224, 20-913-8575,
www.vzm.hu, vzm@vzm.hu

2021. december
VZM 1539/20
palosvorosmart_tfk_211216

TALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	3
ELŐZMÉNYEK, A MEGBÍZÁS ISMERTETÉSE	3
A KÉSZÜLŐ DOKUMENTUMOK	3
1. VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ	6
2. A TELEPÜLÉS ADOTTSÁGAI EGY SWOT TÁBLÁZATBAN ÖSSZEFOGLALVA	11
3. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ	14
3.1. A KONCEPCIÓ FELÉPÍTÉSE	14
3.2. PÁLOSVÖRÖSMART KÖZSÉG JÖVŐKÉPE.....	15
3.3. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI CÉLOK	15
3.3.1. A település fejlesztését átható horizontális célok meghatározása.....	17
3.3.2. Célok és beavatkozások meghatározása	17
3.4. A FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉRTELMEZÉSE AZ EGYES TELEPÜLÉSRÉSZEKRE	26
4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE	27
4.1. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	27
4.1.1. Társadalmi, gazdasági és környezeti adatok.....	27
4.1.2. Javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére	27
4.1.3. Javaslat a területfelhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra	27
4.1.4. Örökségi értékek, javaslatok az örökség védelmére	27
4.2. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE.....	28
4.2.1. A megvalósítást szolgáló eszköz- és intézményrendszer.....	28
4.2.2. Javaslat a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére.....	28

BEVEZETŐ

ELŐZMÉNYEK, A MEGBÍZÁS ISMERTETÉSE

Pálosvörösmart jelenlegi településrendezési eszközei 2009-ben léptek hatályba, mely idő óta az építésügyi és településrendezési jogszabályi környezetben jelentős változások léptek életbe, többek között módosították az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényt (Étv), az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) kormányrendeletet (OTÉK), a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről (Eljr.) és hatályba lépett a 2016. évi LXXIV. törvény a településkép védelméről.

További jogszabályi változás, hogy 2019. január 2-án hatályba lépett az ország területrendezési terveit egy törvénybe összefoglaló Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény, valamint hatályba lépett a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (továbbiakban: MvM rendelet), amely az egyes országos és kiemelt térségi övezetekre vonatkozó előírásokat határozza meg.

A megváltozott jogszabályi környezet okán új, a megváltozott jogszabályi környezetnek megfelelő településrendezési eszközöket kell megállapítani a település önkormányzatának. Fenti előzményeket követően Pálosvörösmart Önkormányzat képviselő-testülete a településfejlesztési koncepció (TFK) és a településrendezési eszközök (TRE) felülvizsgálatáról döntött, melyek elkészítésével a Völgyzugoly Műhely Kft.-t bízta meg.

A KÉSZÜLŐ DOKUMENTUMOK

Elsőként a megalapozó vizsgálat munkarész készült el, melynek célja a korábbi tervek, a releváns helyi és magasabb szintű jogszabályok és a begyűjtött adatok számbavétele és értékelése; a település társadalmi, gazdasági, demográfiai helyzetének elemzése; a településszerkezet, tájhasználat, települési karakter alakulásának elemzése alapján a megoldásra váró feladatok feltárása, összegzése és rendszerezése. A megalapozó vizsgálat úgy készül, hogy a különböző terműfajok által megkívánt részletességet teljesítse, s így megfelelő alapul szolgáljon a készülő dokumentumok elkészítéséhez.

A településfejlesztési koncepció a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum. A koncepció a település jövőbeni alakítását, fejlesztését tartalmazza. A településfejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. Megalapozza és meghatározza a település fenntartható fejlődését: az életszínvonal növekedését, az életminőség javulását, a közösség gyarapodását a település hagyományait, a rendelkezésre álló kulturális, térbeli, táji adottságait felhasználva és nem kihasználva. A dokumentum a döntési mechanizmus működtetéséhez szolgál útmutatóul, segítséget nyújt a település egyes érdekcsoportjai, valamint a különböző szakágak közötti érdekek koordinálásához. A készülő TFK feladata hosszú távú fejlesztési irányokat adni Pálosvörösmart számára.

Ezt követően készül a településszerkezeti terv (TSZT), amely a településfejlesztési koncepcióban foglalt célok megvalósítását biztosítja, a település szerkezete, a területfelhasználás és a műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezése mentén. A településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és településrendezési eszközeinek figyelembevételével, a környezeti állapot javítása vagy legalább szinten tartása mellett.

A településszerkezeti tervet követően, azzal összhangban készül a helyi építési szabályzat (HÉSZ). A helyi építési szabályzatban az építés helyi rendjének biztosítása érdekében – az országos

szabályoknak megfelelően, illetve az azokban megengedett eltérésekkel – a település közigazgatási területének felhasználásával és beépítésével, a telkekhez fűződő sajátos helyi követelményeket, jogokat és kötelezettségeket állapítja meg. A HÉSZ állapítja tehát meg – a helyi sajátosságokat figyelembe véve – az építés rendjét, melynek mellékletét képezi a szabályozási terv.

A készülő településrendezési eszközök feladata:

- a megváltozott települési igények alapján a hatályos tervek olyan felülvizsgálata, amely a magasabb szintű tervekkel való összhangot biztosítja Pálosvörösmart területén,
- a táj, az épített- és a természeti környezet alakításával és védelmével összefüggő tervi rendszerek megállapítása,
- a település egyes területrészein a területfelhasználás, valamint az építési övezetek, övezetek meghatározása,
- a településfejlesztés területi irányainak kijelölése, a fejlesztési lehetőségek biztosítása,
- a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeknek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítása és rendezése,
- az új, megváltozott jogszabályi környezet szerinti tervek kidolgozása.

A készülő dokumentumok az Eljr.-ben foglaltaknak megfelelően készülnek el.

A TERVEZÉSI FOLYAMAT, AZ EGYEZTETÉS ÉS ELFOGADÁS RENDJE

A TFK-t és a TRE-t a polgármester egyezteteti, a partnerségi egyeztetés szerinti érintettekkel, a jogszabályok szerinti államigazgatási szervekkel, az érintett területi és települési önkormányzatokkal (az érintettekkel). Az önkormányzat – a teljes körű nyilvánosság biztosításával – a tervezés előtt döntött a partnerségi egyeztetés szabályairól.

A polgármester a készülő dokumentumokról **előzetes tájékoztatót küldött** a meghatározott államigazgatási szerveknek, az érintett területi, települési önkormányzatnak. Az előzetes tájékoztatót ismertette a partnerségi egyeztetés szabályai szerint az eljárásban érintett résztvevőkkel, adatszolgáltatási kérelmet küldött a Központi Statisztikai Hivatalnak (KSH).

A koncepcióban szereplő jövőkép, a főbb általános és tematikus célok meghatározása a polgármesterrel és a képviselő-testülettel tartott személyes interjúk elhangzottak alapján, azt szakmai szempontokkal is kiegészítve történt.

A koncepció teljes kidolgozása előtt az önkormányzat dönt a TFK kiválasztott fejlesztési irányáról, és arról, hogy a megalapozó vizsgálat megfelel a tervezés alapjának.

A TRE a TFK tervezetének megfelelő tartalommal kerülnek kidolgozásra. A TFK a TRE egyeztetési eljárásával **párhuzamosan, egy eljárásban zajlik**. A hosszútávra szóló, a vélemények alapján véglegesített koncepciót az önkormányzat a megállapításról szóló döntés mellékleteként fogadja el. Az elfogadott TFK-t az önkormányzat honlapján teszi majd közzé.

A TRE egyeztetése **teljes eljárás szerint zajlik**. A teljes eljárás az előzetes tájékoztatási szakasz kezdeményezésével megindult, a tervekészítéshez szükséges adatok beszerzésre kerültek.

A TRE elkészült tervezete az elfogadás előtt véleményeztetésre kerül, a tervezetet a polgármester megküldi a résztvevőknek, ezzel megindítja az eljárás véleményezési szakaszát. A véleményezők a tervezet átvételétől számított 30 napon belül adhatnak írásos véleményt. A vélemény kifogást emelő megállapításait jogszabályi hivatkozással vagy részletes szakmai indokollással kell igazolni.

Véleményeltérés esetén a polgármester egyeztetést kezdeményezhet, amelyről jegyzőkönyv készül. A beérkezett vélemények – egyeztetés esetén a jegyzőkönyv is – ismertetésre kerülnek a képviselő-testület előtt, az elfogadásukról vagy el nem fogadásukról a testület dönt. A vélemény, észrevétel el nem fogadása esetén a döntést indokolnia kell. A véleményezési szakasz lezárul a döntés dokumentálásával és közzétételével.

A polgármester a TRE tervezetét, az eljárás során beérkezett valamennyi vélemény és keletkezett egyéb dokumentum egy példányát, továbbá azok másolati példányát elektronikus adathordozón megküldi végső szakmai véleményezésre az állami főépítészeti hatáskörében eljáró megyei kormányhivatalnak.

A megyei kormányhivatal a beérkezett dokumentumokat áttanulmányozza, és a beérkezésétől számított

- 21 napon belül megküldi a polgármesternek a településrendezési eszközzel kapcsolatos záró szakmai véleményét a településrendezési eszköz elfogadásához, vagy
- 15 napon belül egyeztető tárgyalást kezdeményez az ágazati és az érintett területi, települési önkormányzati vélemények még fennmaradt kérdéseinek tisztázására.

Az állami főépítész hatáskörében eljáró megyei kormányhivatal az esetleges egyeztető tárgyalás jegyzőkönyvét és a záró szakmai véleményét az egyeztetést követően 8 napon belül megküldi a polgármesternek, a településrendezési eszközök elfogadásához.

A hosszútávra szóló TSZT-t az önkormányzat a megállapításról szóló döntés mellékleteként fogadja el, mely megelőzi a HÉSZ – rendelet formájában történő – jóváhagyását.

1. VIZSGÁLATI ÖSSZEFOGLALÓ

A vizsgálati összefoglaló célja és feladata, hogy összefoglaló módon mutassa be Pálosvörösmart területrendezési konfliktusait, fejlődési lehetőségeit, mintegy kijelölve a település fejlődése, s a következő településrendezési tervfázisok irányát.

KÖZSÉGI ALAPADATOK

Pálosvörösmart község területének nagyságára, lakosságára és lakásállományára vonatkozó alapadatokat a következő táblázat rögzíti:

	PÁLOSVÖRÖSMART
Terület (ha)	584
- Belterület	59,1
- Külterület	524,9
Lakónépesség (fő)	651
Lakásállomány (db)	280
Üdülőállomány (db)	-

TÉRSÉGI KAPCSOLATOK, TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK

Pálosvörösmart Heves megyében, a Mátra déli lejtőin elhelyezkedő község, természeti adottságai és térségi elhelyezkedése kiváló. A településen halad át a 2419-es számú közút, amely Mátrafüred területén a 24-es számú főútról ágazik le és Abasáron a 2416-os számú közútba torkollik. Pálosvörösmarttól délre, mintegy 10 km-re halad az M3-as autópálya, mely gyorsan elérhető a településről. A környező városok viszonylatában: Gyöngyös központjától mintegy 10 km, Egertől 45 km, míg Budapesttől megközelítőleg 90 km távolságra található Pálosvörösmart. A település tömegközlekedéssel (autóbusszal) is megközelíthető. Vasútvonal a települést nem érinti, vasútállomás legközelebb Gyöngyösön érhető el. A településen élők nagy arányban ingáznak. Az ingázás irányai összetettek, legtöbbször Gyöngyösre, Abasárra, Egerbe, Budapestre és Gödöllőre mennek. Az ingázás legfőbb oka a munkahely és az oktatás, de szórakozás, kereskedelem és egészségügyi szolgáltatások miatt is más településekre járnak az itt lakók. A község térségi kapcsolatait erősítik a különböző térségi, kistérségi társulások. Pálosvörösmart tagja a Dél-Mátra Közhasznú Egyesületnek és a Gyöngyös Körzete Kistérség Többcélú Társulásnak.

A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

Pálosvörösmart lakónépessége a KSH adatai alapján 2018-ban 651 fő volt. Lakónépessége az 1960-as évekig állandó növekedést mutatott, onnantól fokozatosan csökkent egészen 2011-ig, majd az utóbbi évtizedben minimális növekedést mutatott. Pálosvörösmart korösszetételét tekintve a munkaképes (15-60 éves) korosztály teszi ki a lakónépesség döntő hányadát (50-60%).

A településen a legmeghatározóbb identitásképző elemek a vallási jelentőségű Pálos-rend, a természeti környezet, valamint a szőlő- és borkultúra. Kiemelkedő szereppel bírnak a település civil szervezetei (Pálosvörösmartért Alapítvány Civil szervezet, Nyugdíjasklub, Pálosvörösmarti Polgárőr Egyesület) is. 2019-ben elnyerték a támogatást a „helyi identitás és kohézió erősítése Pálosvörösmart” pályázatot, melynek keretein belül a helyi hagyományok feltárására, fenntartására, közösségi együttműködések találkozás, kiállítások megszervezésére van lehetőség.

A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

Pálosvörösmarton egy óvoda, egy kultúrház és egy könyvtár található. Egyéb közellátási intézmények, szolgáltatások a járásközpontban, Gyöngyösön, illetve a szomszédos Abasáron találhatóak. Pálosvörösmarton 2011 óta működik óvoda, mely 25 gyerek befogadására alkalmas, az óvoda jelenleg egy vegyes korú csoporttal működik. Oktatási intézménnyel a település nem rendelkezik. Alapfokú oktatási intézmény legközelebb Abasáron érhető el, középfokú és felsőfokú oktatási intézmény legközelebb Gyöngyösön található.

Pálosvörösmart esetében az esélyegyenlőség biztosításának eszköze elsődlegesen a 2013-ban létrehozott Helyi Esélyegyenlőségi Program. Elsődleges célja érvényesíteni az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférhetőség elvét, a diszkrimináció-mentességet és a szegregáció-mentességet.

A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

A település gazdasági szerepköre csekély, a környező településekhez viszonyítva alacsony. Kis mérete, valamint nem régóta fennálló önállósága miatt. Gazdaságának alakulását szemlélteti a településen regisztrált vállalkozások száma, 2011 (135 db) óta folyamatosan növekvő tendenciát mutat, jóval erősebb mértékben, mint az országos, a megyei vagy a járási átlag. 2014-re (173 db) már a magyarországi átlagot is eléri. Pálosvörösmart történelmileg az építőipar gazdasági ágban volt erős, napjainkra azonban ez háttérbe szorult és sokkal inkább a mezőgazdaság lett a húzó ágazat. 2015-ben már 55 vállalkozás tartozott a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy halászati ágazatba a KSH adatai alapján. Második helyen, hasonló aránnyal, az építőipar, a kereskedelem és az szállás-vendéglátás nemzetgazdasági ág helyezkedik el 10, illetve 11 darab regisztrált vállalkozással. Közvetlen utánuk következik az ingatlanügy, melyből 8 darab bejegyzett vállalkozó található a településen. Jelen van még a feldolgozó ipar, tudományos és műszaki tevékenység, adminisztratív és szolgáltató gazdasági ágazat. Azonban nincs egyetlen bejegyzett vállalkozás sem a humán-egészségügy, szociális ágazat, kommunikáció, információ, művészet, szórakozás szabadidő nemzetgazdasági ágban.

A település méretéből adódóan nehéz helyzetben van a versenyképességet illetően. Kis mérete és a nem régóta kialakult önállósága miatt nem igazán tudott még kialakulni komoly gazdasági erőt jelentő bázis. Segíti viszont Gyöngyös közelsége, mivel a járásközpont jó helyzetben van, amiből így mind közvetlen, mind közvetett módon részesülni tud.

A foglalkoztatási adatok szerint a település jó helyzetűnek mondható. Gyakorlatilag minden kategóriában jóval az országos és megyei, valamint a járási értékek alatt van. Pálosvörösmarton a regisztrált munkanélküliek száma 2011-ben közel 30 fő volt, ami 16 főre csökkent 2015-re, a TEIR adatai alapján 2019-ben pedig már csak 6 fő. A településen élő foglalkoztatottak jelentős része, 86,4 %-a nem helyben dolgozik, napi szinten ingázik lakó- és munkahelye között. Az ingázók több mint fele (55,2 %) a közeli járásközpontba, Gyöngyösre utazik naponta. Emellett kisebb mértékben, de még jelentős százalékban Budapestre és Hatvanba is ingáznak.

ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA

Pálosvörösmart Község Önkormányzata 132 db ingatlannal rendelkezik. Pálosvörösmart esetében az önkormányzati ingatlanvagyon egy nagy részét a közutak teszik ki. Emellett az intézményi épületek (Önkormányzati Hivatal, Pálos Óvoda, Kultúrház és Könyvtár) telkei és a vízmű területek is önkormányzati tulajdonban vannak. Az új kertvárosias településrészen kialakított építési telkek egy részét még nem értékesítette a település, így azok is a település tulajdonát képezik. Nagyobb egybefüggő önkormányzati tulajdon a Mária-park és a hozzá kapcsolódó további zöldfelület, illetve a belterülettől északra elterülő nagy gyepterület.

A TELEPÜLÉSSZERKEZET ÉS A TERÜLETHASZNÁLAT VIZSGÁLATA

A település főutcája a Bene-patakkal párhuzamosan fut, ez az út és a patak is alapvetően meghatározzák a település elnyújtott szerkezetét, illetve a Mátra déli lejtői is befolyásolták a település szerkezetének alakulását. A Rákóczi Ferenc út mentén található a település központja, az út mentén helyezkednek el a település intézményei, településközponti funkciói.

A község külterülete alapvetően napjainkig őrzi a katonai felméréseken bemutatott településszerkezeti tagozódását, egyedül a beépített területek aránya nőtt számottevő mértékben. Természetes lineáris tájalkotó elem, ami meghatározó jelentőségű a község estében, a Bene-patak. Pálosvörösmart szerkezetét meghatározó műszaki infrastruktúra elem a 2419 számú út. További jelentős közúttal nem rendelkezik a település. Gyalogos túraútvonalak is érintik a külterületet. A település külterületének meghatározó szerkezeti eleme a kiterjedt erdőterület, mely északi és déli irányból is körülöleli a belterületi lakott részeket. Az erdők természeti értéket képviselnek és nagyban meghatározzák a falu karakterét is. Az erdőterületeken kívül további természeti szempontból értékes területek a gyepek, fás gyepek.

Pálosvörösmart belterületén két településrészt különböztethetünk meg kialakulásuk időpontja, valamint szerkezeti sajátosságai alapján: a Falusias lakóterületeket és a Kertvárosias lakóterületeket. A Falusias lakóterület organikusan fejlődött, hosszú telkei mély tömböket alkotnak. A Kertvárosias lakóterület későbbi időkben épült be, utcahálózata tervezett, ortogonális rendszerbe elhelyezkedő szabályos, hasonló alakú és méretű telkek alkotta tömbökből áll. A Kertvárosias

lakóterület északi részét képező, jelenleg beépítetlen új kertvárosias lakóterület Pálosvörösmart legnagyobb lakóterületi tartalékát jelenti.

AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

A településen a Falusias lakóterületen álló épületek homlokzatán változatos anyagú, rakású és formájú kőburkolatok találhatóak, amely a község határában egykor működő kőbánya és a Mátra egyéb kőbányáiról származnak. A településen műemléki érték nem található. A Rákóczi Ferenc út mentén található Keresztelő Szent János születése templom helyi védelmet élvez.

A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

Pálosvörösmart természetföldrajzi elhelyezkedését tekintve az Észak-Magyarországi-középhegység nagytájon belül a Mátra-vidék középtájon helyezkedik el, legnagyobb része a Déli-Mátra kistáj része, északi erdőterületeinek kis hányada a Magas-Mátra kistájhoz tartozik. A községet alapvetően hűvös-mérsékelt éghajlat jellemzi. Pálosvörösmarton a Mátrából érkező, jellemzően észak-dél folyásirányú hegyi patakok haladnak át. Ezek többsége kisméretű, nem jelentős vízfolyás. A falu legjelentősebb vízfolyása a Bene-patak, mely Mátrafüred irányából érkezik a településre és halad át rajta Abasár felé, Nagyfüred területén pedig a Tarna-patakba torkollik. Pálosvörösmart domborzatát alapvetően meghatározzák a középhegységi elemek. A település legalacsonyabb és legmagasabb pontja között 478m magasságkülönbség van, ami igen jelentős. A település teljes közigazgatási területe észak-dél irányba leejt, követve a Mátra vonulatait. Pálosvörösmart közigazgatási területén belül háromféle talajtípus található Magyarország genetikus talajtípus térképe alapján: agyagbemosódásos barna erdőtalaj; erubáz talajok, fekete nyiroktalaj és földes kopártalaj. Pálosvörösmarton Zólyomi Bálint potenciális vegetáció térképe alapján egykor cseres tölgyesek és hegyi gyertyános tölgyesek uralták a területet. Napjainkban főként a település déli részein ezek az erdők visszaszorultak, beépített területek és szőlőterületek jelentek meg. Az erdő jelenlegi faállománya főként melegkedvelő fajokban bővelkedő cseres-kocsánytalan tölgyes, gyertyános-kocsánytalan tölgyes bokorerdő.

Pálosvörösmart művelési ágait vizsgálva megállapítható, hogy a település túlnyomó részét (66,6%) erdőterületek borítják, további jelentős területet foglaltak el a gyepek (legelők és rétek) (18%). A mezőgazdasági művelés alatt álló szántóterületek aránya minimális, 0,6%. A kivett területek 11,7% arányban vannak jelen a közigazgatási területen belül. Jellemzően a legelő művelési ágba sorolt termőterületek vehetők átlagosnál jobb minőségűnek Pálosvörösmarton.

Védettségek tekintetében a Natura 2000 hálózat elemei, az Ökológiai hálózat magterülete és pufferterülete érinti a települést. Az egész közigazgatási terület a tájképvédelmi övezet része. Pálosvörösmarton a tájjelleg megőrzendő elemeit a Nagy erdő, a Meleg-oldal és a Holló-kő területe jelenti, a tájképi egységben az erdő és a szőlőterület tekinthető hagyományos tájhasználatnak. Ezek a területek a helyi természetvédelmi rendelet által védettek is.

A településen jelentkező tájhasználati konfliktusok a következők: az egykor művelt szőlők, kertek művelésének felhagyása; külterületi úthálózat állapota; invazív növényfajok jelenléte és terjedése; kistelepülés képébe nem illő légvezetékek zavaró látványa.

ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

Pálosvörösmart alapvetően jó zöldfelületi adottságokkal rendelkező, természetközeli jellegű település. A belterületen található foltszerű zöldfelületek közötti összekötetést legtöbb esetben az utak mentén elhelyezkedő változatos zöldsávok biztosítják. Ezek a kapcsolatot jelentő elemek azonban több esetben hiányoznak, így sok zöldfelület elszórtan, elszeparáltan található meg, ezáltal gyengítve a zöldfelületi rendszer hálózati kapcsolatait. Fontos részét képezik a zöldfelületi rendszernek a telken belüli zöldfelületek. Pálosvörösmart külterületének legnagyobb részét erdőterületek borítják, melyek zöldfelületi rendszerben betöltött szerepe igen meghatározó. Kisebb arányban jelennek meg a gyepterületek, melyek szintén emelik a falu zöldfelületi rendszerének értékét, illetve meghatározó még a Bene-patak mentén található zöldsáv is. A település legnagyobb zöldterülete a Mária-park, amely emlékhelyként szolgál. A park magas zöldfelületi aránnyal rendelkezik, kialakítása alkalmazkodik a zárandokok igényeihez is. A főutcát (Rákóczi Ferenc út) leszámítva nem található jelentős zöldfelület a közlekedési felületek mentén. Az újonnan kialakuló településrészen egyelőre nincsenek kialakítva közterületi zöldfelületek.

KÖRNYEZETVÉDELEM

Pálosvörösmart területén jelenleg nagymértékű környezeti terhelést jelentő üzem, telephely nem található. Az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer 2019-es adatai alapján potenciális szennyező/kibocsátó (KTJ azonosítóval rendelkező) telephelyek és vállalkozások száma összesen 4 db Pálosvörösmart közigazgatási területén.

Talajvédelem tekintetében megállapítható, hogy a talajokat nem terhelik az intenzív művelés során használt kemikáliák. A KSH adatai (2017) alapján az ingatlanok 99,6 %-a az ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt. Ehhez képest csak 91,4%-os a közcsatorna-hálózatra csatlakozott lakások aránya, így talajszennyezési forrás lehet a lakossági szennyvíz talajba történő szikkasztása.

A levegőminőség szempontjából veszélyeztető tényező a településen az átmenő közúti forgalom és a lakossági fűtés. Pálosvörösmart közigazgatási területén az egyetlen jelentősebb gépjármű forgalmat bonyolító út a 2419 számú út, ami a település főútja. Zajterhelés Pálosvörösmart esetében főként a közúti közlekedésből, a 2419 számú út forgalmából származhat, de ez nem jelentős.

KATASZTRÓFAVÉDELEM, ÁSVÁNYI NYERSANYAGVAGYON

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról szóló 61/2012. (XII.11.) BM rendelet alapján Pálosvörösmart katasztrófavédelmi besorolása III. osztály. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztályának Bányászati Osztályának adatszolgáltatása alapján a Bányafelügyelet a település közigazgatási területén felszínmozgást nem tart nyilván. Pálosvörösmart (Abasár részeként) „A”, erősen veszélyeztetett besorolást kapott a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet alapján.

Pálosvörösmart területén megkutatott, ipari készlettel rendelkező ásványi nyersanyag előfordulás nem szerepel az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon nyilvántartásában. Pálosvörösmart közigazgatási területére érvényes kutatási engedély és kutatási műszaki üzemi terv jelenleg nincs kiadva.

ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Pálosvörösmart a Dél-Mátra területén a Bene-patak völgyébe települt község, belterülete a közigazgatási terület déli részén található, a Bene-pataktól északra. A település főutcája, a Rákóczi Ferenc út a Bene-patakkal párhuzamosan fut, ez az út és a patak is alapvetően meghatározzák a település lakott területeinek elnyújtott szerkezetét. A lakóterületeket feltáró utcák a Rákóczi Ferenc útból indulnak ki északi irányba.

Pálosvörösmart szerkezetét alapvetően meghatározza természetföldrajzi fekvése, a Dél-Mátra meredek lejtőin megtelepült község formálódására mindig is hatása volt a domborzati és vízrajzi viszonyoknak. A település külterülete alapvetően napjainkig őrzi a katonai felméréseken bemutatott településszerkezeti tagozódását, egyedül a beépített területek aránya nőtt számottevő mértékben.

Pálosvörösmart szerkezetét meghatározó műszaki infrastruktúra elem a 2419 számú út, melyen keresztül nyugati irányba Gyöngyös-Mátrafüred, keleti irányba pedig Abasár érhető el. További jelentős közúttal nem rendelkezik a település. Településszerkezeti szempontból meghatározó szerepük lehet a külterületi földutaknak. A belterületől északra - a Mária-parktól - indul két irányba piros jelzésű túraút. Az egyik a település legfontosabb természeti értékehez, a Hollókőhöz vezet. A másik a falu nyugati szélén halad, majd Mátrafüred irányába elhagyja a települést. A belterületől délre eső településrész határán, a szőlőterületek mellett halad egy sárga jelzésű körút nyomvonala is, melyen keresztül elérhető a Mária-út.

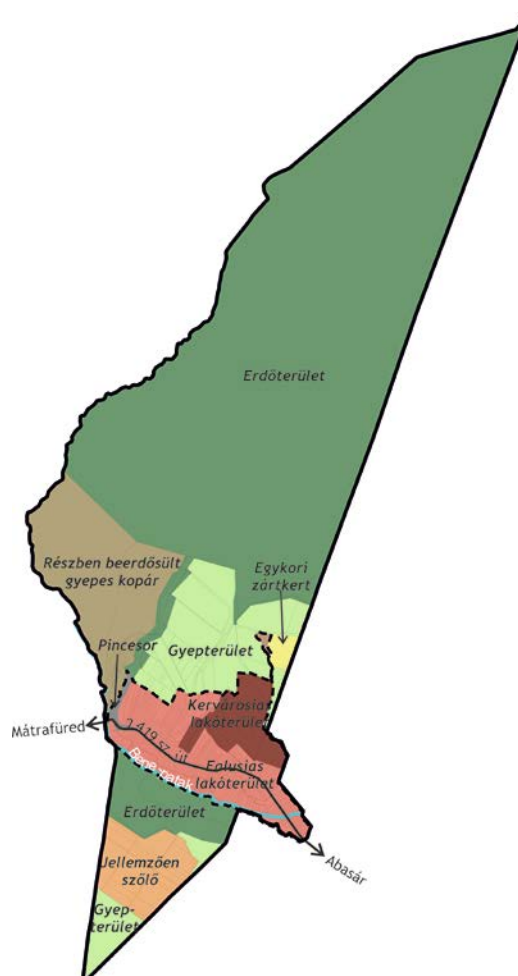
A település külterületének meghatározó szerkezeti eleme a kiterjedt **erdőterület**, mely északi és déli irányból is körülöleli a belterületi lakott részeket. Az erdők természeti értéket képviselnek és nagyban meghatározzák a falu karakterét is. Az erdőterületeken kívül további természeti szempontból értékes területek a **gyepek**, **fás gyepek**, melyek a belterületől északra helyezkednek el főként, illetve a település legdélebbi területei is értékes gyepek. A település nyugati részén található gyepes területek sajátos képet mutatnak a részben beerdősülő foltokkal, ezáltal fontos karakterformáló elemei a településnek. Ezen területek többsége meredeksége miatt mezőgazdasági művelésre alkalmatlan. A település déli részén található az egyetlen művelés alatt álló része, egy

nagyobb egybefüggő szőlőterület. A szőlőterület kultúrtörténeti szempontból jelentős eleme a településnek, tekintve, hogy Pálosvörösmart borvidéki település. A község külterületen épített elemek nem találhatóak.

Pálosvörösmart belterületének szerkezete egyszerű, alapvetően két településrészt különböztethetünk meg egymástól. A község legidősebb része a Falusias lakóterület, amelyhez szorosan kapcsolódik a tőle később kialakult, északkeletre elhelyezkedő Kertvárosias lakóterület.

A Falusias lakóterület Pálosvörösmart legidősebb része. A településrész utcahálózata spontán fejlődött, organikus vonalvezetésű, így a kialakult tömbök és a telkek alakja, mérete és formája igen változatos. A településrész utcái jellemzően szélesek, kétoldalt zöldsávval ellátottak, a Rákóczi Ferenc út mentén helyenként közterületi parkolók kerültek kialakításra. A település fő útja, a Rákóczi Ferenc út mentén helyezkednek el a község fő funkciói.

A község belterületének északkeleti részén fekszik a Kertvárosias lakóterület. A településrész az utóbbi 50-60 évben alakult ki a Falusias lakóterülethez szorosan kapcsolódva, attól északra. A Kertvárosias lakóterület településrész utcahálózata már tervezett, a szabályos vonatvezetésű utcák ortogonális hálózatot alkotnak. A közterületek jellemzően szélesek, az utcák kétoldalt széles zöldsávval kerültek kialakításra. A szabályos alakú tömbök hasonló alakú és méretű telkekből állnak. A területen a telkek kiarcellázásra kerültek, a közutak szilárd burkolattal ellátottak, a közművek egy része is kiépült.

Pálosvörösmart sematikus településszerkezete

TELEPÜLÉSSZERKEZETI EGYSÉG	FŐBB JELLEMZŐ
FALUSIAS LAKÓTERÜLET	Jellemzően falusias telekstruktúrával rendelkező településrész, ahol különböző stílusú és méretű épületek állnak. A település fő utcája és az Építők útja menti területek fedik le ezt a településrészt.
KERTVÁROSIAS LAKÓTERÜLET	Új épületekkel beépült, egységes képet mutató településrész, ahol a telkek szabályos méretűek.
BENE-PATAK PARTJA	A vízfolyás bal partján végig kiépített kerékpárút halad, míg a jobb parton erdősáv található. A belterület déli telkei határosak a patakparti területtel. A terület turisztikai fejlesztések célpontja lehet.
ERDŐTERÜLET	Északon a település területnek nagy részét lefedő szerkezeti egységként jelenik meg, mely méreténél fogva meghatározó eleme Pálosvörösmartnak. Délen a szőlőterületek és a Bene-patak medre közé ékelődött kisebb erdőterület, pedig az északi kitétségű meredek domboldalon található.
SZŐLŐTERÜLETEK	A település déli terültén a déli kitétségű lejtőkön elhelyezkedő terület, mely fontos része a településnek.
GYEPTERÜLETEK, FÁSODÓ GYEPTERÜLETEK	A belterülettől északra található részek jellemzően gyepes területek, illetve fásodó gyepesek. Ezek a természetközeli gyepes területek nagy területet foglalnak el a településen, ezért szerkezeti szempontból jelentős elemek.

2. A TELEPÜLÉS ADOTTSÁGAI EGY SWOT TÁBLÁZATBAN ÖSSZEFOGLALVA

A település és környezete fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglalását a SWOT analízis tartalmazza.

	ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
Regionális kapcsolatok, térségi szerepkör	<ul style="list-style-type: none"> - Gyöngyös közelsége - országos közút könnyű elérhetősége - M3 autópálya közelsége - tevékeny, összefogásra képes önkormányzatok jelenléte 	<ul style="list-style-type: none"> - Heves megye periferiáján helyezkedik el - vasúti kapcsolat hiánya
Társadalom, demográfia	<ul style="list-style-type: none"> - működő kultúrház - meglévő helyi kulturális programok - országos átlag alatti munkanélküliség - működő helyi óvoda - összetartó, támogató közösség 	<ul style="list-style-type: none"> - elöregedő népesség - nincs iskolai oktatás a településen
Természet, környezet	<ul style="list-style-type: none"> - Ökológiai hálózat része - kiváló minőségű szőlőterületek - több forrás, vízfolyás - Bene-patak és a Csurgó-patak, természetközeli vízfolyás - nyugodt, tiszta lakókörnyezet - jelentős az erdőterületek aránya - a közigazgatási határon belül jelenleg nincs jelentős légszennyezést okozó, működő ipari üzem - megoldott a települési szilárd hulladék gyűjtése és elszállítása - Mária-park 	<ul style="list-style-type: none"> - a közigazgatási határon kívüli szennyező ipari létesítmények - kevés közcélú zöldfelület belterületen
Épített környezet, településkép	<ul style="list-style-type: none"> - gondozott zöldfelületek - rendezett utcák - csendes, békés falusias hangulat - helyi védelem alatt álló borospincék - elöregedő, leromló épületek aránya csekély - emberléptékűség - korszerű, felújított intézmények - több elnyert, a településre fordítható pályázat - új beépítetlen kparcellázott területek 	<ul style="list-style-type: none"> - minimális lehetőség van új lakóterületek kijelölésére - légkabelek rontják a településképet
Infrastruktúra	<ul style="list-style-type: none"> - jó közlekedési kapcsolatok - a gázellátás, víz és villamos energiaellátás megoldott - burkolt utak aránya magas - saját helyi vízbázis - közel 100%-os csatornázottság 	<ul style="list-style-type: none"> - kedvezőtlen tömegközlekedési lehetőségek

	ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
Gazdaság - ipar, mezőgazdaság, turizmus	<ul style="list-style-type: none"> - helyenként jó minőségű termőföldek - működő vállalkozások növekvő száma - javuló turisztikai kínálat - jelentős mezőgazdasági ismeretek, mezőgazdasági vállalkozások - Mátra közelsége 	<ul style="list-style-type: none"> - mezőgazdaság alacsony jövedelemtermelő képessége - vendéglátóhelyek száma korlátozott - helyi szálláslehetőség hiánya

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
Regionális kapcsolatok, térségi szerepkör	<ul style="list-style-type: none"> - település térségi szerepkörének megerősítése - térségi, kistérségi együttműködés, munkamegosztás erősítése - aktív részvétel a térségi, kistérségi projekteknél - aktív térségi szerepvállalás továbbra is meghatározó jelentőségű 	<ul style="list-style-type: none"> - térségi szintű fejlesztések elmaradnak, - versengés alakul ki a települések között, összefogás, egymás segítségének a hiánya, széthúzás
Társadalom, demográfia	<ul style="list-style-type: none"> - népességmegtartó programok indítása - szociális, gazdasági intézkedésekkel fiatalok/családok településen tartása/vonzása - tevékeny civil szervezetek erősödése - a szellemi erőt képviselő lakosság bevonása a község szellemi életébe - a szociális intézmények, szolgáltatások további fenntartása - helyi kulturális rendezvények támogatása 	<ul style="list-style-type: none"> - elöregedő népesség - Budapest, Gyöngyös lakosság elszívó hatása érvényesül - elvándorlás erősödése
Természet, környezet	<ul style="list-style-type: none"> - alternatív energiaforrások kutatása, használata (szélenergia, nap, biomassza, energiaültetvény) - fasorok, erdősávok telepítése - komposztáló telepek - zöldfelületi rendszer bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> - természeti értékek degradálódása - környezetszennyező mezőgazdasági technológiák térnyerése - romló talajminőség - táji környezet beépülése - felszíni természetes vízfolyások elszennyeződése
Épített környezet, településkép	<ul style="list-style-type: none"> - meglévő településszerkezet megőrzése - településközpontok minőségi fejlesztése - jelenlegi településkép javítása - helyi védett épületek karbantartása, felújítása - zöldfelületek fejlesztése - játszótér építés - megújuló energiaforrások alkalmazása 	<ul style="list-style-type: none"> - épített értékek állapota leromlik - településközpont ledegradálódása - közterületek elhanyagolása, zöldfelületi fejlesztések elmaradása - a hagyományostól eltérő, a településképbe nem illő házak épülnek
Infrastruktúra, közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> - regionális kerékpárút hálózatra való kapcsolódás - helyi kerékpárút tovább fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - a kiépült közművekre nem történnek meg a rácsatlakozások
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> - új munkahelyeket létrehozó vállalkozások 	<ul style="list-style-type: none"> - nem növekszik a helyben

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
ipar, mezőgazdaság, turizmus	támogatása, új gazdasági területek kijelölése - Mátra nyújtotta turisztikai lehetőségek kiaknázása - helyi vállalkozások támogatása - távmunka támogatása, ingázás csökkenése - Nemzeti Agrár-környezetgazdálkodási Programban való részvétel - helyi, termelői piac létrehozása - falusi turizmus fejlesztése - kerékpáros turizmus megjelenése	foglalkoztatottak száma - közeli nagyvárosok elszívják az összes munkaerőt - munkahelyteremtések érdekében környezetszennyező technológiák befogadása - község turisztikai lehetőségei kiaknázatlanul maradnak - sérül a természeti környezet, meglévő értékek eltűnnek - tudatos turisztikai fejlesztések elmaradása

3. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

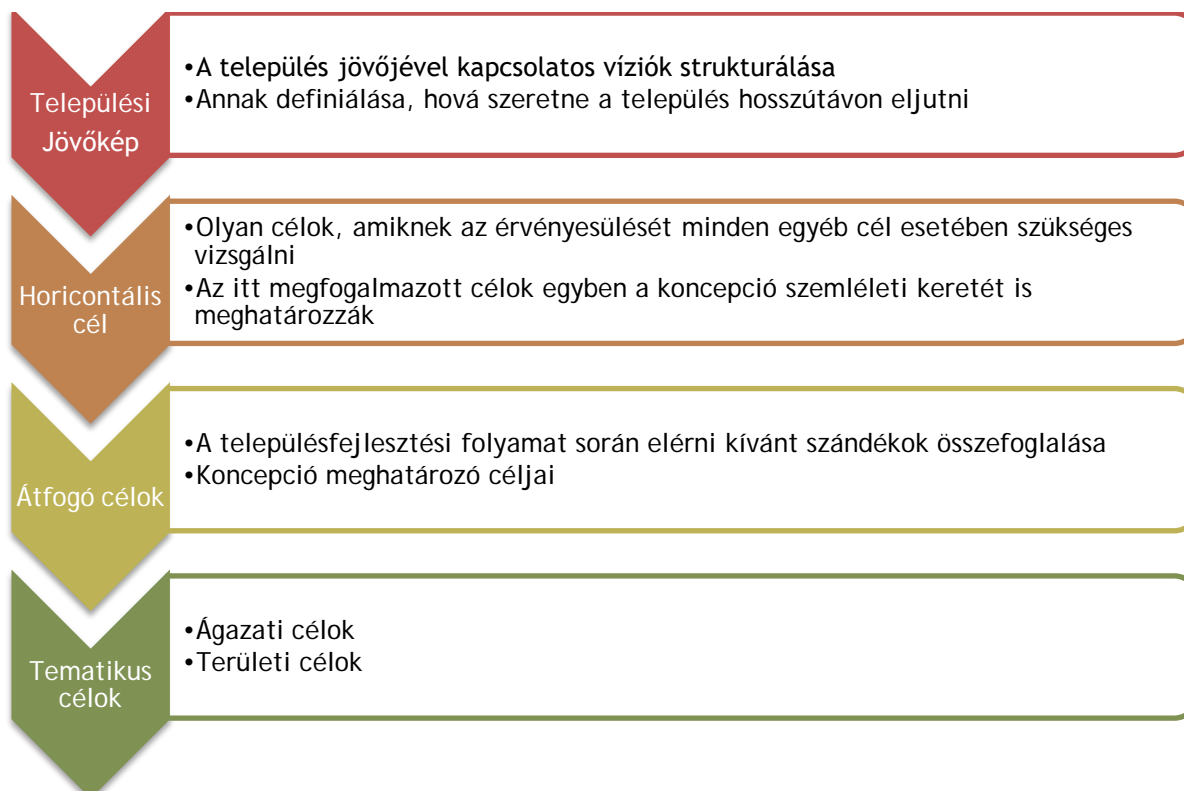
3.1. A KONCEPCIÓ FELÉPÍTÉSE

A jövőkép kialakítása során a település hosszútávú céljainak rendszerbe foglalása történik. A jövőképpalkotás egyben irányválasztás is, mely magán hordozza a település értékrendjét, megmutatja a közösség aktivitását és dinamikáját, és segítségével könnyebb koncentrálni a helyi erőforrásokat a település fejlődésének és folyamatos megújulásának érdekében.

A településtervezés során a jövőképpalkotás fázisa az, amikor a település közössége megfogalmazhatja, milyen településen szeretne élni 15-20 év múlva, hogyan látja a település ideális jövőjét. A jövőkép pozitív szemléletű, azt a célt mutatja meg, ahová a település az adott időtávon belül eljutni szeretne. A hosszú távú célok kitűzése azért is különösen fontos, mert az a település tud igazán sikeres lenni, amelyik évtizedes távlatban is tudja, hová szeretne fejlődni, és rövidebb távú céljait is annak megfelelően tudja megválasztani, priorizálni és megvalósítani. A jövőképben meghatározott közös célok kijelölésével lehetővé válik, hogy a település fejlesztési tervei, elképzelései egy irányba mutassanak, egymás hatását erősítve, kiegészítve segítsék a település kiegyensúlyozott, dinamikus fejlődését. A jövőkép megalkotása során tisztában kell lenni azzal, hogy a település milyen belső és külső erőforrásokkal, adottságokkal rendelkezik, ezekre építve milyen lehetőségek állnak nyitva a település számára. A helyi erőforrások, adottságok kihasználásával a település stabil jövőképet alkothat. Az adottságok feltárását legjobban a SWOT elemzés segíti, ahol a település erősségei (S), gyengeségei (W), lehetőségei (O) és veszélyei (T) kerülnek feltűntetésre, melyet az előző fejezet tartalmaz.

A meghatározott jövőkép kitűzése, az elérni kívánt célok egységes rendszerbe foglalása kijelöli a település kívánt fejlődési irányát. Pálosvörösmart község jövőképe három központi gondolat köré épül fel.

A település jövőjével kapcsolatos víziók strukturálása

3.2. PÁLOSVÖRÖSMART KÖZSÉG JÖVŐKÉPE

Pálosvörösmart egy olyan nyugodt, a természettel összhangban működő kistelepülés, ahol minőségi és biztonságos lakókörnyezetben lehet élni és ahol a helyi turisztikai adottságokra és az aktív, összetartó közösségre építve biztosított a fenntartható fejlődés.

- **Élhető, nyugodt települési és táji környezet**

Egy település élhetőségét, az ott élő lakosok komfortérzetét és településük iránti szeretetét számtalan tényező befolyásolja. Ezek között felfedezhetünk objektív és szubjektív elemeket is. A nyugodt életmódot tisztelő jövőkép elsősorban a település lakóinak igényeire fókuszál, a belső erőforrásokra építve. A jövőképnek megfelelően, Pálosvörösmart olyan lakóterületekkel rendelkezik, ahol biztosítottak a békés, nyugodt mindennapi élet feltételei, melyet nem befolyásolnak zavaró tényezők, mint a környezetszennyezés, zsúfolt beépítések, jelentős ipari létesítmények, erős átmenő forgalom, stb. A település gazdag természeti és táji értékekben is, mely tovább növeli Pálosvörösmart értékét. Ezek az adottságok napjainkban is megvannak a községben, a település számára elsődleges cél a jelenleg is meghatározó értékeinek megőrzése és a települési szolgáltatások és hiányzó infrastruktúra ezekre épülő fejlesztése.

- **Helyi gazdaság minőségi fejlesztése, stabilizálása**

A térség gazdaságában Pálosvörösmart jelenleg nem tud nagyobb szerepet vállalni. A helyi vállalkozások és helyi termékek támogatásával a község önálló gazdasági ereje növekedhet. Hosszútávú településfejlesztési céljaik elérése érdekében elengedhetetlen, hogy nyitni tudjanak a kereskedelmi, szolgáltató vállalkozások felé, melyek hozzájárulnak a település turisztikai értékének növeléséhez is.

- **Aktív, összetartó helyi közösségek erősítése**

A település jövőjének alapját a települési identitás erősítése, a társadalmi szerepvállalás növelése és egy együttműködő közösség kialakítása, valamint egy élhető település jelentheti. A település fejlődése elsősorban a belső kapcsolatokra építve mehet végbe, majd azokra támaszkodva kezdhető meg a külső kapcsolatok erősítése, fejlesztése. Az aktív civil részvétel egyaránt hozzájárulhat a település múltjának, örökségének megőrzéséhez, a település jelenlegi helyzetének javításához és a község jövőjének megteremtéséhez.

3.3. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI CÉLOK

A jövőképben megfogalmazott irányelvek megvalósításához összehangolt cselekvési terv, célrendszer felállítása szükséges. A felállított cselekvési terv a meghatározott jövőkép eléréséhez szükséges célokat, fejlesztési irányokat tartalmazza. A jövőkép elérését három átfogó cél meghatározása segíti, melyek a település hosszútávú fejlődésének alappilléreit jelentik. Az átfogó célok, melyek tematikus célokra tagolódva fedik le a község életének minden szegmensét, egymást kiegészítve és erősítve mozdítják elő a község kiegyensúlyozott fejlődését. A célrendszer megvalósítást szolgáló eszközök és intézkedések kialakítása és végrehajtása során egy horizontális cél kerül kijelölésre, mely az átfogó és tematikus célokat áthatva kell, hogy érvényesítésre kerüljön.

Település
jövőképe

Pálosvörösmart egy olyan nyugodt, a természettel összhangban működő kistelepülés, ahol minőségi és biztonságos lakókörnyezetben lehet élni és ahol a helyi turisztikai adottságokra és az aktív, összetartó közösségre építve biztosított a fenntartható fejlődés.

Átfogó célok

Élhető, nyugodt települési és táji környezet megőrzése

Helyi gazdaság minőségi fejlesztése, stabilizálása

Aktív, összetartó helyi közösségek erősítése

Helyi adottságokra és erőforrásokra támaszkodó minőségi és fenntartható fejlesztések.

Tematikus célok

Településkarakter megőrzése

Természeti környezet megőrzése

Épített környezet védelme

Infrastruktúra fejlesztése

Helyi turisztikai értékek népszerűsítése

Elérhető szolgáltatások bővítése

Helyi vállalkozások és termékek támogatása

Népességmegtartó képesség erősítése

Társadalmi aktivitás, közösségi identitás erősítése

Hagyományőrzés, értékteremtés

Horizontális cél

3.3.1. A TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT ÁTHATÓ HORIZONTÁLIS CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Helyi adottságokra és erőforrásokra támaszkodó minőségi és fenntartható fejlesztések.

A településfejlesztési koncepció készítése során kiemelt szempont, hogy a településfejlesztési célok mindegyike elsősorban a helyi adottságokra, belső erőforrásokra támaszkodva és a fenntarthatóság jegyében valósuljon meg. Pálosvörösmart fejlődése elsősorban a helyben meglévő adottságok kihasználásán alapul, azok szerepének erősítésén, a már meglévő, kihasználatlan értékekre és helyi potenciálokra építve, majd azokra támaszkodva kezdhető meg a külső erőforrás-áramlás erősítése.

A településre tervezett további minőségi fejlesztések eredményeképpen a falu jövője megalapozott irányt vehet, mely az esetleges külső erőforrások igénybevételével fokozott hatásokkal képes megvalósulni. A különböző gazdasági, szociális és infrastrukturális fejlesztések mellett a lakosok mindennapi életét is át kell, hogy hassa e szemlélet, hogy a településen élőkől a kitűzött célok megvalósulásának alapjául szolgáló összetartó közösség válhasson. A lakókörnyezet minőségi fejlesztése, gondozása kiterjed a településképre, az épített környezet karbantartására és fejlesztésére, valamint a közterületek minőségére. Bármilyen további fejlesztés a természeti, táji, kulturális adottságok megőrzésének szem előtt tartásával történhet.

3.3.2. CÉLOK ÉS BEAVATKOZÁSOK MEGHATÁROZÁSA

Élhető, nyugodt települési és táji környezet megővése

Az élhető és fenntartható települési környezet kialakítása mellett figyelmet kell fordítani a települési lakosság életkörülményeinek javítására, amely nagy hatással van a település lakosságmegtartó képességére. A település lakosságának életminőségére és légkörére közvetlen hatással van az őket körülvevő környezet állapota. Környezet alatt értendő egyaránt az épített és természeti környezet, az infrastruktúra-hálózat, a településképe és a lakókörnyezet biztonsága is. Az Önkormányzat számára így a lakosokat körülvevő környezet minőségi fejlesztésén keresztül a települési népesség életkörülményeinek javítása a cél.

Az élhető település biztosítja a lakosság számára a mindennapi élet általános feltételeit. Ez jelenti többek között a jól kiépített, korszerű közműrendszert, a jó lakáspolitikát, a jól használható közterületeket és a megfelelően kialakított infrastruktúrát is. A lakosság életkörülményeinek javulását elősegítő fejlesztéseket a rendelkezésre álló források megfelelő hasznosításával, illetve környezetbarát módon kell megvalósítani.

Egy település élhetőségét, az ott élő lakosok komfortérzetét és településük iránti szeretetét számtalan tényező befolyásolja. Az élhető település biztonságos, fenntartható, egészséges és élő. Az élhető településeken biztosítva van a lakosság számára minden, ami a mindennapi élethez szükséges. Törekedni kell a fenntarthatóság és az élhetőség jegyében a megújuló energiaforrások népszerűsítésére és azok minél szélesebb körű felhasználására.

Tematikus célok:

- Településkarakter megőrzése
- Természeti környezet megőrzése
- Épített környezet védelme
- Infrastruktúra fejlesztés

Településkarakter megőrzése

A lakóterületek minőségi fejlesztése során, a település egységes arculatának megőrzése érdekében lényeges szempont a hagyományos beépítési formák előnyben való részesítése. Az új elképzelések tervezése során fontos az épületek települési szövetbe való beillesztése, a meglévő településszerkezethez és épített környezethez való alkalmazkodás. A hagyományos településképe megőrzése érdekében meg kell határozni, hogy az egyes területrészekben milyen karakterű épületek építhetők, mely elvek a települési arculati kézikönyvben már rögzítve vannak.

A települési környezet minőségét, a helyi lakosság identitását nagyban befolyásolja a falu épített környezete és a kialakult településszerkezete. Fontos, hogy a település, illetve az ott lakók felismerjék épületeik értékét. Kiemelt figyelmet kell szentelni az értékek megőzésére, a

településkép védelmére, a településképet zavaró, idegen beépítések megakadályozására, melynek egyik eszköze lehet a védelmi szabályok megalkotása.

A települési szolgáltatások mellett, lényeges az **élhető és élvezhető lakókörnyezet kialakítása**, karbantartása. Az épületek karbantartása és felújítása mellett a közterületek igényes kialakítása, a zöldterületek gondozása szükséges. Pálosvörösmarton a környezet szépítése, az épített és természeti környezet védelme kiemelten fontos. A falura jellemző békés, nyugodt vidéki karakter megőrzése érdekében, kiváltképp elengedhetetlen, hogy a kerteket folyamatos gondozással, karbantartással, egységes, tájegységre jellemző honos növényállomány alkalmazásával tartsák fent. A Mária-parkot felújítása óta megfelelő minőségben karban tartják, állapotát óvják. A Bene-patak partján kialakított pihenőterület az elmúlt időszak fejlesztéseként a település szempontjából meghatározó területté vált. A település élethez hozzátartozó Pálos örökség a településkarakter egységes szervezőelemeként is funkcionál, a közterületek többségében e téma köré szerveződnek. A jövőbeni közcélú fejlesztések során is kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy azok illeszkedni tudjanak a települési hagyományokhoz. A település karakterének további meghatározó eleme a közterületek nagyarányú virágosítása, mely amellett, hogy javítja a község zöldfelületi rendszerét pozitív hatással van a településképre is.

Intézkedési javaslatok:

- Értékes helyi utcaképek felmérése
- Közterületek arculatának egységesítése
- Pálos örökség, mint a település karakterét is meghatározó érték megőrzése, népszerűsítése
- Településképet zavaró infrastruktúra elemek felszámolása

Természeti környezet megőrzése

Pálosvörösmart természeti- és táji adottságai kiemelkedően jónak mondhatók. A falu ideális lakó- és élőhelyet biztosít azok számára, akik kedvelik a csendes vidéki életet, de elérhető távolságban szeretnének tudni számos kényelmi szolgáltatást, ami a közeli Gyöngyösön elérhető. Ennek a falusias karakternek a megőrzése érdekében fontos a természeti értékek megővése is.

A természetvédelem célja az országos és helyi védelemre érdemes természeti értékek feltárása, megőrzése és bemutatása, valamint a természeti folyamatok zavartalan működésének biztosítása. Az ökológiai kapcsolatok működése érdekében fenn kell tartani a természetszerű élőhelyek területi kiterjedését, ami a táj esztétikai értékének növeléséhez is hozzájárulhat.

A település területének jelentős része valamilyen természeti védettséget élvez (Ökológia hálózat, Natura 2000 terület). Ezen területeknek a természetközeli állapotát fenn kell tartani, területük nem csökkenthető. Az ökológiai hálózat védelme érdekében nem csökkenthető a gye-, és erdőterületek nagysága. A külterületen található helyi védelem alatt álló Holló-kő a település természeti értékek iránti fogékonyságát jelzik. Ezen meglévő védett érték mellett elképzelhető, hogy a település további rejtett természeti értékekkel bír. Ezek felkutatása és bemutatása szükséges.

A település bővelkedik természetes ivóvízforrásokban. Pálosvörösmart vízellátását is e források biztosítják, ezért védelmük kiemelten fontos. A település belterületén a zöldfelületi arány megfelelő ennek folyamatos karbantartása, fejlesztése az egészséges lakókörnyezet miatt is lényeges, ugyanakkor figyelmet kell fordítani az allergén növények irtására. Pálosvörösmart közterületeinek fenntartása jelenleg is kiemelkedő színvonalon zajlik, a nagyarányú virágosítás pozitív hatással van a teljes település arculatára.

Intézkedési javaslatok:

- A parlagfű, és egyéb allergén gyomnövények visszaszorítására érdekében a szomszédos önkormányzatokkal összehangolt irtási akciók szervezése
- Erdőterületek megőrzése
- Fás legelők megfelelő gondozása
- Ökológiai hálózathoz tartozó területek állapotának megőrzése, javítása
- Út menti fasorok telepítése
- Ismertető készítése a természeti, táji értékekről
- (Helyi) védett természeti értékek megővése, fenntartása, körük bővítése

- Madármegfigyelések megszervezése iskolai oktatás, táborok stb. keretein belül

Épített környezet védelme

Minden település életében fontos az élhető és élvezhető lakókörnyezet kialakítása, megújítása. Pálosvörösmart legidősebb része spontán fejlődött, organikus vonalvezetésű, így a kialakult tömbök és a telkek alakja, mérete és formája igen változatos. A településrész szerkezete az évek során nem sokat változott, karakterét megőrizte. A településen a megmaradt, értékes településszerkezet megőrzése cél. A történelmi településszerkezet mellett a településen fellelhető néhány hagyományos parasztporta, út menti emlékmű, melyek megőrzése és karbantartása szintén jelentős feladat.

A település egyik legizgalmasabb építmény együttese a belterület nyugati határában található pincesor. A pincék a település múltját idézik, karakteres megjelenést adnak a falunak. További kiemelkedő építészeti érték a Keresztelő Szent János születése templom. A templom 1893-ban épült az egykor pálosok által épített templom alapjaira.

Az épített környezet védelmében a következő évek feladata a minőségi fejlesztést előtérben tartani. Az épületek karbantartása és felújítása mellett szükséges a közterületek igényes kialakításának, megfelelő zöldterületek létrehozásának gyakorlatát folytatni, a közterületek fenntartásának minőségét megőrizni.

Intézkedési javaslatok:

- Településközpont minőségi rendezése
- Épített értékek feltérképezése, védelme
- Épületek állapotának megóvása
- Helyi értékvédelmi javaslat kidolgozása
- A védelem alatt álló épületek felújítási támogatására anyagi források megteremtése (A helyi védett épületek felújítására külön pályázati források állnak rendelkezésre, amelyeket folyamatosan figyelni kell, s a lehetőségekről tájékoztatni kell a tulajdonosokat)
- Árkok karbantartása, tisztítása
- Buszmegállók, szeméttárolók karbantartása, szükség esetén lecserélése
- Esztétikus és egyéni megjelenésű táblák kihelyezése a településre érkezők informálására
- Közterületi utcabútorok folyamatos cseréje
- Továbbra is csak a jelenlegi településléptéknek megfelelő épületek építése
- Pályázatok folyamatos figyelése és írása
- Üres telkek, leromlott állagú épületek rendbe tétele

Infrastruktúra fejlesztése

Közlekedés

Pálosvörösmart közlekedési helyzete jónak mondható. A fő megközelítési lehetőségét a 2419. j. országos mellékút biztosítja, amely a 24. sz. főutat és a 2416. j. utat köti össze. A 24. sz. főút Heves megye egyik fő feltáró főútja, amely Gyöngyös és Eger között biztosít közvetlen és gyors közúti kapcsolatot. Valamint közvetetten a 3. sz. főúton keresztül az M3 autópályához és ezáltal az ország számos területéhez is gyors elérést tesz lehetővé. A községtől délre, légvonalban kb. 10 km távolságban halad az M3 (Budapest - Nyíregyháza) autópálya, amely az európai úthálózat egyik kiemelt jelentőségű útszakasza (V. Helsinki folyosó).

A település belterületén nem jellemző burkolatlan utak megjelenése, az újonnan beépülő településrész is megfelelő, burkolt úthálózattal ellátott. A településen a Bene-patak partján létesült az első kerékpárút szakasz. A későbbiekben fontos feladat ennek a kerékpárútnak az országos hálózatba történő bekapcsolása.

Intézkedési javaslatok:

- A meglévő utak folyamatos karbantartása, tisztítása, ill. felújítása
- A főúton átvezető gyalogátkelőhelyek és járdák karbantartása, újak létesítése
- A külterületi földutak javítása, portalanítása
- Helyi kerékpárút-hálózat továbbfejlesztése

- Regionális kerékpárúthoz való kapcsolódás

Közmű

A település közmű-ellátottsága jónak tekinthető. A vízellátó-, gázellátó és az elektromos energia hálózat a település összes utcájában kiépült. A szennyvízcsatorna-hálózat a beépítetlen lakóterületeken nem épült ki, így mielőtt a terület ténylegesen beépítésre kerül, szükséges a szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése. A településen cél ezen ingatlanok ösztönzése a közcsatorna hálózatra. A közmű fejlesztések kapcsán legfontosabb feladat a megújuló energiaforrások alkalmazásának elősegítése.

Magyarország településeinek döntő többségén, így Pálosvörösmarton is, a légvezetékek és a villanyoszlopok nagyban befolyásolják a településképet kedvezőtlen irányba. Ideális esetben a jelenleg légvezetékekben futó közművek a föld felszíne alatt futó kábelekké kerülnének áthelyezésre. A földfelszínről a felszín alá történő közművek és közműtárgyak áthelyezése területeket szabadítaná fel, mindemellett pedig kedvezően hatna a településképre.

Intézkedési javaslatok:

- Csapadékvíz elvezetés további folyamatos biztosítása, árkok tisztítása
- Szennyvízcsatorna hálózat rákötések ösztönzése
- Közvilágítás fejlesztése
- Alternatív energiaforrások hasznosíthatóságának vizsgálata, terjesztése
- Légekábelek számának lehetőség szerinti csökkentése, új villamos vezeték földkábelrel történő kialakítása

Zöldinfrastruktúra

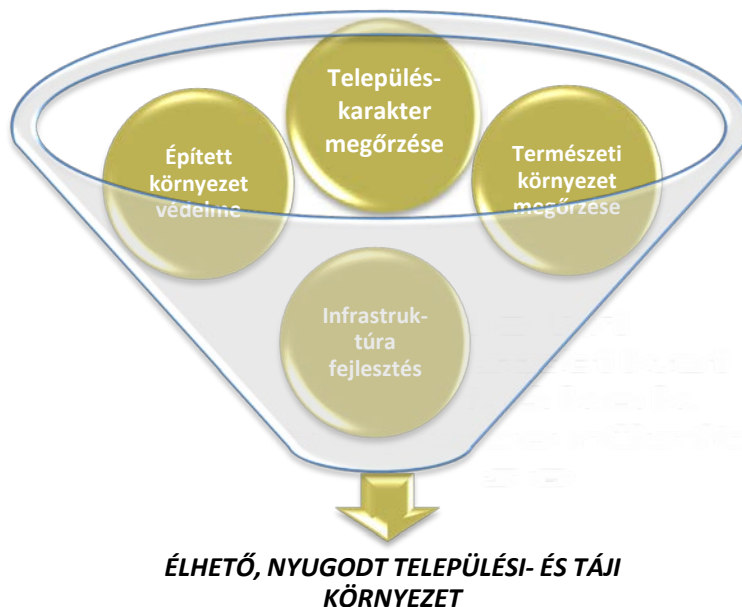
Pálosvörösmart alapvetően jó zöldfelületi adottságokkal rendelkező, természetközeli jellegű település. A belterületen található foltszerű zöldfelületek közötti összeköttetést legtöbb esetben az utak mentén elhelyezkedő változatos zöldsávok biztosítják. Ezek a kapcsolatot jelentő elemek azonban több esetben hiányoznak, így sok zöldfelület elszórtan, elszeparáltan található meg, ezáltal gyengítve a zöldfelületi rendszer hálózati kapcsolatait. Emiatt szükséges a település lineáris zöldfelületi elemeinek fejlesztése, bővítése. Ez fasorok telepítésével, a meglévő leromlott állapotú növényállomány fokozatos cseréjével valósítható meg.

Fontos feladat a foltszerű zöldfelületi elemek védelme, állapotuk megóvása. A Mária-park kiemelt figyelmet érdemel a fenntartás során is. A Bene-patak partja természeti értéke mellett jelentős turisztikai vonzerővel is bír. E vonzerő megőrzéséhez elengedhetetlen a zöldfelületek megfelelő karbantartása.

A településen célszerű a telepítésre ajánlott őshonos, tájba illő növényekről gyűjteményt készíteni. Szükséges listába szedni azokat a növényeket is, amelyek telepítése nem javasolt. Ezen listák hozzájárulhatnak a település zöldfelületi értékének növeléséhez és a településkép javításához egyaránt.

Intézkedési javaslatok:

- Fasorok telepítése
- Meglévő növényállomány javítása, fokozatos cseréje
- Közterület virágosítás folytatása
- Telepítésre ajánlott növények listába gyűjtése
- Invazív, idegen honos, a környezetre káros, ezáltal telepítésre nem javasolt növények listába gyűjtése

Helyi gazdaság minőségi fejlesztése , stabilizálása

Pálosvörösmart kiegyensúlyozott, minőségi és fenntartható fejlődése érdekében elengedhetetlen a gazdaság folyamatos fejlesztése. Fontos, hogy a meglévő gazdasági szereplők kedvező feltételek mellett folytathassák tevékenységüket, és az újonnan megjelenő vállalkozások is a lehető legtöbb támogatást megkapják. A stabil gazdaság alapja, hogy a tőkeerős, új vállalkozások betelepülésével, a meglévő vállalkozások fejlesztésével, bővülésével új munkahelyek jöjjenek létre.

Tematikus célok:

- Helyi turisztikai értékek népszerűsítése
- Elérhető szolgáltatások bővítése
- Helyi vállalkozások és termékek támogatása

Helyi turisztikai értékek népszerűsítése

A turizmus fejlesztése során elsősorban olyan formák részesítendőek előnyben, melyek a természetet nem, vagy csak igen kis mértékben károsítják. Ilyen például az ökoturizmus, a kerékpáros turizmus, a zárandokturizmus és a természetjárás. Turizmus szempontjából a településen kevés a nagyobb létszámot vonzó látványosság. A település belterületének északi határában a Mária-park a település egyik kiemelkedő értéke. Továbbá a Bene-patak és a partján jelenleg is folyó fejlesztések a turisztikai szempontból értékes területek közé sorolható. A patak mentén kialakított kerékpárút és gyalogos út, tanösvény alkalmas kisebb séták megtételére, pihenésre. A turisztikai értékek népszerűsítését célozza meg a Pálos Fogadó is, mely a helyi borok népszerűsítése mellett egy kiállítóterrel is segíti a helyi értékek bemutatását.

A belterülettől északra elhelyezkedő erdőterületeket túraútvonalak hálózák be. A településen található túraútvonalak becsatlakoznak az országos hálózatba, ezáltal a Mátrában természetjárásra, nagyobb túrák lebonyolítására is lehetőség nyílik. Az erdőben található Holló-kő a település kiemelkedő természeti értéke. Pálosvörösmarton nem cél nagy tömegek idevonása, a terület túlhasználata megelőzése céljából csak mértékletes fejlesztések és népszerűsítések ajánlottak.

Intézkedési javaslatok:

- Ismeretterjesztő kiadványok készítése, terjesztése
- Önkormányzati honlap, facebook oldal népszerűsítése
- Kerékpáros turizmus népszerűsítése
- Természetjáró és zárandokturizmushoz kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése

Elérhető szolgáltatások bővítése

Pálosvörösmarton elsődlegesen a turizmus ágazatának mérsékelt fejlesztése a cél. A település jelenleg nem bővelkedik ilyen irányú szolgáltatási egységekben, ezért cél a bővítés. A település jelenleg nem rendelkezik szálláshellyel, azáltal az ide érkező turisták kizárólag egynapos itt tartózkodással tudnak élni. Ennek kialakítása célszerű, ha a település központjában történik, kapcsolódva a többi turisztikai szolgáltatáshoz. A belterület nyugati határában megépült Pálos Fogadó mielőbbi üzembe helyezése is elengedhetetlen, ezzel is bővül a helyi szolgáltatások köre. A Pálos Fogadó épülete 2020-ban került átadásra, a vendéglátó funkció mellett kerékpáros pihenőpontként, kiállítótérként is tud üzemelni, továbbá célja a helyi termékek népszerűsítése.

A településnek jelenleg nincs kiépített sportolási célokat kiszolgáló területe. Ennek kialakítását célszerű az elmúlt időszakban épült kerékpárúthoz kapcsolóan megtenni. Egy szabadidőközpont megléte tovább tudja fokozni a település turisztikai vonzerejét.

Intézkedési javaslatok:

- Turisztikai szolgáltató egységek számának növelése
- Szállás, zárandokszállás létesítése és üzemeltetése
- Sport- és szabadidőközpont kialakítása a Bene-patak menti kerékpárúthoz kapcsolódóan
- Az elérhető szolgáltatások egységes arculatának kialakítása, kapcsolódva a Pálos örökséghez

Helyi vállalkozások és termékek támogatása

A gazdasági folyamatok és települések fejlődési lehetőségei szoros kölcsönhatásban vannak egymással. Lényeges, hogy az önkormányzatok vegyenek részt a települések piactervezésében. A településnek hozzá kell járulnia az ott működő vállalkozások versenyképességéhez, új vállalatok letelepedésekor pedig rugalmasnak kell lennie ahhoz, hogy a meglévő és a potenciális befektetők számára is vonzó tudjon maradni. Ennek egyik sarkalatos pontja, hogy a befektetők számára biztosítsa a megfelelő infrastrukturális környezetet. A beruházások és befektetők bevonásának számos pozitív következménye lehet a településre nézve. Többek között új munkahelyek jönnek létre, valamint nőhet a település adóbevétele az iparüzési adón keresztül. Mindez pedig a lakosság életszínvonalának javítását eredményezi.

Szükséges kiemelni, hogy Pálosvörösmart esetében elsősorban a szolgáltató szektorban működő, kisebb helyi vállalkozások támogatása a cél. Nagy ipari vállalatok, gazdasági szervezetek ide vonzása nem cél. Pálosvörösmarton jelenleg igen alacsony a működő vállalkozások száma, emiatt fontos a megőrzésük, támogatásuk. A településen lévő szolgáltatások, a minőségi lakókörnyezet feltételei szükségesek a településen élők, valamint a beköltözők számára, így ezek a település vonzerejét növelik. Az ellátás fenntartása, fejlesztése a jövőben is meghatározó feladat. Az ellátás fenntartása érdekében elengedhetetlen a helyi kis vállalkozások támogatása, fennmaradásuk elősegítése, a működéshez szüksége kedvező feltételek biztosítása. Az önkormányzat megfelelő szabályozással, különböző kedvezményekkel (adókedvezményel, közüzemi- és bérleti kedvezményekkel), illetve önkormányzati megrendelésekkel egyaránt hozzájárulhat a meglévő vállalkozások fennmaradásához, a lakosság vállalkozókedvének növekedéséhez, új vállalkozások létrehozatalához és ezzel együtt a települési szolgáltatások körének bővítéséhez.

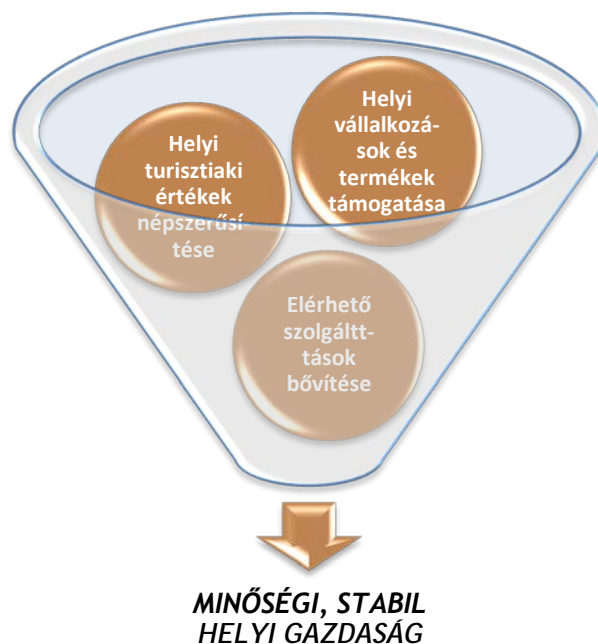
A helyi vállalkozások piacra jutásának és a szolgáltatások összekapcsolásának záloga, hogy a vállalkozások ismerjék egymás tevékenységét, illetve hogy a településen élők számára ismertek legyenek. A helyi vállalkozások, szolgáltatók támogatása, érvényesülésének segítése érdekében össze kell állítani az ún. „vállalkozói térképet”, amely tartalmazza, hogy a településen mely vállalkozások mivel foglalkoznak, milyen címen található a telephelyük és amelynek segítségével az önkormányzati megbízások, megrendelések során elsősorban a helyi vállalkozókat tudjuk majd foglalkoztatni.

Intézkedési javaslatok:

- Helyi borospincék támogatása
- Helyi bortermelők termékeinek árusítása a Pálos Fogadóban

- Kedvező bérbeadási rendszer kidolgozása az Önkormányzati tulajdonú szolgáltató épületekre, a helyi vállalkozók számára
- Egyéb helyi termékek fejlesztése, támogatása (gasztro termékek, kézműves termékek)

Aktív, összetartó helyi közösségek erősítése

Egy település fejlődésének meghatározó részét képezi az adott közösség lakossága és társadalmi aktivitása. Pálosvörösmart fejlődésének alapja, hogy elhiszi, hogy megvan az a potenciál a helyi közösségben, ami a fejlődés motorját jelenti. Hagyományosan vidéki érték az erős, aktív helyi közösség. A helyi közösség egységgé kovácsolása, érdeklődésének felkeltése, tenni akarásának ösztönzése nem könnyű feladat. Az összetartó közösség megtartását, erősítését támogatják a meghatározott tematikus célok, melyek közösségformáló erővel is rendelkeznek.

Tematikus célok:

- Népeségmegtartó képesség erősítése
- Társadalmi aktivitás, közösségi identitás erősítése
- Hagyományörzés, értékteremtés

Népeségmegtartó képesség erősítése

Pálosvörösmart célja a jelenlegi lakosságszám megtartása, kismértékű növelése. A lakosság településen tartásának és településre vonzásának alappillére a minőségi lakókörnyezet, valamint a településen elérhető minél szélesebb körű szolgáltatások biztosítása. Ezt a célt szolgálja a jelenleg beépülő új lakópark a település belterületének északi oldalán.

A településen óvodai szolgáltatás megtalálható, mely megtartása és folyamatos fejlesztése szintén a település népeségmegtartó erejét fokozza. A helyi lakosságszámból adódóan iskola létesítése nem indokolt, az a közeli településeken (Abasár, Gyöngyös) elérhető. A településen működő nyugdíjasklub biztosítja a község szociális feladatainak ellátását. Ezeknek a szociális intézményeknek a további fenntartása kiemelten fontos feladat. Az egészségügyi ellátást tekintetében megállapítható, hogy Pálosvörösmarton az alapfokú egészségügyi ellátás biztosított és jónak mondható. Az önkormányzatnak meg kell vizsgálni, hogyan tud plusz forrásokat biztosítani az alapfokú szociális, oktatási és egészségügyi feladatok ellátására, s ezzel növelni a szolgáltatások minőségét.

Az előregedő népesség, valamint a csökkenő lakosság megelőzésének egyik legfontosabb és leghatékonyabb eszköze a fiatalok helyben tartása. A fiatalok helyben tartásának több lehetséges

módja és eszköze létezik. Pálosvörösmart öregedési mutatói kedvezőtlenebbek a megyei és országos népességet mutató tendenciákhoz képest. Mindezeket figyelembe véve Pálosvörösmartnak a lakónépességének megtartására kell törekednie.

A letelepedés, otthoneremtés támogatásával elérhetővé és vonzóvá válik Pálosvörösmart a fiatalabb korosztály számára. A lehetőségekhez mértén biztosítani, támogatni kell a fiatalok lakóhelyhez jutását. Ennek egyik módja lehet az önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok bérbeadása, az otthoneremtést és családalapítást segítő pályázatok népszerűsítése és protezsálása. Ezek mellett fontos, hogy rendelkezésre állnak új, még be nem épített lakóterületek.

Intézkedési javaslatok:

- Intézkedési terv a szociális, oktatási és egészségügyi ellátás minőségének a javítására
- Fiatalok helyben maradásának támogatása foglalkoztatással, lakhatás biztosításával
- Távmunkát biztosító közösségi tér létrehozása
- Társadalmi esélyegyenlőség biztosítása

Társadalmi aktivitás, közösségi identitás erősítése

Egy település fejlődése a településen élő lakosok, az ottani közösségek munkájának eredménye. Pálosvörösmart egyik értéke az erős, aktív helyi közösség. Minél aktívabb és erősebb közösségek alakulnak ki a községben, annál jobb a településhez, és benne a kisebb közösségekhez tartozni, és annál inkább a településen akarnak majd maradni a lakosok.

Pálosvörösmart lakosságának társadalmi felelősségvállalása a tudatos és a folyamatos gondolkodásban és szemléletmódjában, valamint erőfeszítéseiben és tevékenységeiben mutatkozik meg. Minden emberi döntés, cselekedet hatással van környezetre, a társadalom egyéb tagjaira, a község életére. A település érdekében tett erőfeszítések, a közös programokon való részvétel (pl. közösségi területek kialakítása, tűzakóhely építése) a településről alkotott külső véleményt és a lakosok pozitív közérzetét, a településük szeretetét erősíti.

Pálosvörösmart akkor lehet igazán jól működő község, ha lakossága minél inkább részt tud venni a település életében. A helyben élők tevékeny részvétele a falu életében olyan motiváló erő, mely a lendületes fejlődés kulcsfontosságú eleme, így a különböző társadalmi csoportok aktivitásának felélesztése kiemelt célja kell, hogy legyen az Önkormányzatnak. Lényeges a helyi civil szervezetek megtartása, erősítése. Szükséges, hogy a szervezetek, egyesületek részt vegyenek a helyi programok összehangolt szervezésében. A civil szervezetek számára kiemelt jelentőséggel bír a megfelelő források felkutatása, azok hatékony alkalmazása, ezért biztatni kell egyesületeket a pályázati források lehetőségére, melyek szintén támogatja a munkájukat.

Az újonnan beköltözők részére az önkormányzat, a civil egyesületekkel összefogva rendezvényeket tarthat, ahol köszöntik és megismerik az új lakosokat. Az újonnan beköltözők tájékoztatást kaphatnak a helyi szervezetekről, klubokról, hagyományokról és az aktív közösségi életéről.

Intézkedési javaslatok:

- Infrastrukturális, ellátási, szociális, életkörülményt javító intézkedések, beruházások a településen
- Idősek otthona, szociális és gyermekjóléti szolgálat további működtetése
- Művelődési házban közösségi rendezvények szervezése
- Sportolási lehetőségek fejlesztése, sportélet fejlesztése, fiatalok bevonása
- Civil szervezetek támogatása
- Helyi identitástudat erősítése, közösségi rendezvények számára minél kedvezőbb keretek létrehozása, az egész falut megmozgató rendezvényszervezés, közösségi funkciójú intézmények létrehozása, meglévők felújítása

Hagyományőrzés, értékteremtés

A jövőben kiemelt feladat a település helyi hagyományainak, történelmének felelevenítése, erősítése, mely a helyi identitástudat erősítése mellett a turisztikai vonzerő növelésében is kiemelt szerepet játszhat. A község helytörténetének, valamint a falu kialakulásának bemutatása, részletes

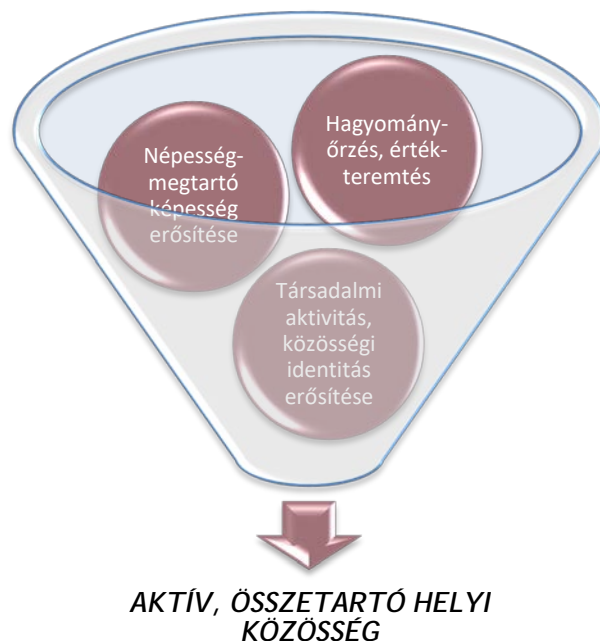
ismertetése nagyban hozzájárul a település múltjának felelevenítéséhez, hagyományainak őrzéséhez.

Pálosvörösmarton kiemelt értékkel bírnak a Pálos emlékek. Az egyetlen magyar alapítású rend főként vallási és történeti jelentőséggel bír a település életében, de beszédes, hogy a település neve is innen eredeztethető, valamint címere is kis eltéréssel megegyezik a Pálos-rend címerével. Az óvoda (Pálos óvoda) mellett több esemény viseli a nevet, mint például a Pálos advent. A közelmúltban megvalósult fejlesztések is igyekeznek nevükben, szellemiségükben a Pálos hagyományokhoz kapcsolódni (Pálos tanösvény, Pálos Fogadó).

Az épített értékek védelme mellett, kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek megőrzésére és a környezetvédelemre is. Ahhoz, hogy a lakosság aktívan és tudatosan védje a környezetét, szemléletformáló és ösztönző akciókra van szükség az önkormányzat, illetve a helyi civil szervezetek részéről. Ezek során tudatosítható az emberekben a környezettudatos szemlélet (vízfogyasztás optimalizálása, szelektív hulladékgyűjtés, ökológiai növénytermesztés stb.) A felnőtt lakosságot sikeresen be lehet vonni a gyermekeik által, akik az óvodában kapott környezeti nevelés során szerzett információkat otthon a szüleiknek átadva motiválhatják őket.

Intézkedési javaslatok:

- Helytörténeti kiállítás, múzeum létrehozása
- Pálos-renddel való szoros kapcsolat további ápolása
- Pálos hagyományok megőrzése, népszerűsítése
- A helyi hagyományokra alapozott közösségi események szervezése
- Az újonnan beköltözők köszöntése, tájékoztatása a helyi szervezetekről, klubokról, hagyományokról és az aktív közösségi életéről

3.4. A FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉRTELMEZÉSE AZ EGYES TELEPÜLÉSRÉSZEKRE

Pálosvörösmart területén a fejlesztési célok értelmezése szempontjából két településrész került lehatárolásra:

1. Belterület
2. Külföld

A fejlesztési célok többsége a település egész területét érinti. Ilyenek leginkább a horizontális célok, amelyek mindenhol érvényesítendőek, illetve a területhez ténylegesen nem köthető fejlesztések. A célok kisebb része az egyes településrészekben fejt ki leginkább hatását.

Az alábbi mátrixban összesítve mutatjuk be a településfejlesztési koncepció célrendszerét és a településre, településrészekre vonatkozó fejlesztések közötti kapcsolatokat:

Fejlesztési célok	Belterület érintettsége	Külföld érintettsége
<i>Élhető, nyugodt települési és táji környezet megóvása</i>		
Településkarakter megőrzése	X	X
Természeti környezet megőrzése		X
Épített környezet védelme	X	
Infrastruktúra fejlesztése	X	X
<i>Helyi gazdaság minőségi fejlesztése , stabilizálása</i>		
Helyi turisztikai értékek népszerűsítése	X	X
Elérhető szolgáltatások bővítése	X	
Helyi vállalkozások és termékek támogatása	X	X
<i>Aktív, összetartó helyi közösségek támogatása</i>		
Népességmegtartó képesség erősítése	X	
Társadalmi aktivitás, közösségi identitás erősítése	X	
Hagyományőrzés, értékteremtés	X	

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE

4.1. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

4.1.1. TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS KÖRNYEZETI ADATOK

A társadalmi, gazdasági és környezeti adatok korábban meghatározásra kerültek a Megalapozó vizsgálat dokumentációjában. Az egyes kiinduló adatokat az alábbi fejezetek tartalmazzák:

• Társadalmi adatok	4. fejezet	-	A település társadalma
• Közszolgáltatások	5.1. fejezet	-	Humán közszolgáltatások
	13. fejezet	-	Közművesítés
• Gazdaság	6. fejezet	-	A település gazdasága
• Környezeti adatok	11. fejezet	-	Zöldfelületi rendszer vizsgálata
	9. fejezet	-	Az épített környezet vizsgálata
	13. fejezet	-	Közművesítés

4.1.2. JAVASLAT A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA FŐ ELEMEINEK TÉRBELI RENDJÉRE

Pálosvörösmart esetében a műszaki infrastruktúra legfőbb elemei az alábbiak szerint alakulnak:

- **Közlekedés**

Pálosvörösmart fő megközelítési lehetőségét a 2419. j. országos mellékút biztosítja. Az M3 autópálya közelsége az ország számos területéhez is gyors elérést tesz lehetővé. A község közösségi közlekedésének ellátásáról az országos útszakaszokon közlekedő helyközi autóbusz-járatok gondoskodnak. A településen két autóbusz megállóhely található. A település vasúti kapcsolattal nem rendelkezik, vasútállomás legközelebb Gyöngyösön érhető el.

A közlekedési infrastruktúra kapcsán legfontosabb feladat a térségi kerékpárút-hálózat fejlesztése.

- **Közmű**

A település közmű-ellátottsága jónak tekinthető. A vízellátó-, gázellátó és az elektromos energia hálózat a település összes utcájában kiépült. A szennyvízcsatorna-hálózat a beépítetlen lakóterületeken nem épült ki, így mielőtt a terület ténylegesen beépítésre kerül, szükséges a szennyvízcsatorna-hálózat kiépítése. A távközlő hálózat fejlesztése az egyes szolgáltatók igénye szerint történik.

A közmű fejlesztések kapcsán legfontosabb feladat a megújuló energiaforrások alkalmazásának elősegítése.

4.1.3. JAVASLAT A TERÜLETFELHASZNÁLÁSRA IRÁNYULÓ TELEPÜLÉSSZERKEZETI VÁLTOZTATÁSOKRA

Pálosvörösmart jövőképe és célrendszere néhány területen településszerkezeti változtatást igényel. A Helyi turisztikai értékek népszerűsítése, turisztikai kínálat javítása tematikus cél elérése érdekében turisztikai és rekreációs célokat szolgáló területek kijelölése szükséges, mely településszerkezeti változást eredményez a belterületen.

4.1.4. ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK, JAVASLATOK AZ ÖRÖKSÉG VÉDELMERE

Pálosvörösmart épített értékei a helyi védelem alatt álló borospincék és a Keresztelő Szent János születése templom, illetve értéként kezelhető az egységes településkép és a természetközeli karakter. A településen országos műemléki védelem alatt álló épület nem található. Pálosvörösmart területét öt régészeti lelőhely érinti. A koncepció javaslatai között szerepel az értékek további feltérképezése, és az arra érdemes építmények védelem alá helyezése a község településképi rendeletében.

4.2. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

4.2.1. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZER

A településfejlesztési koncepcióban szereplő elgondolások megvalósítása érdekében a meglévő intézményrendszer koncepcionális célokkal való összehangolására van szükség. Pálosvörösmart Község Önkormányzata által fenntartott illetve működtetett intézmények az alábbiak:

Oktatási, nevelési intézmények:

- Pálosvörösmarti Óvoda

Közművelődési intézmények:

- Községháza
- Művelődési Ház

Egészségügyi intézmények:

- Orvosi rendelő

A településfejlesztési koncepcióban szereplő elgondolások megvalósítása érdekében a meglévő intézményrendszer koncepcionális célokkal való összehangolására van szükség.

4.2.2. JAVASLAT A VÁLTOZÁSOK NYOMON KÖVETÉSÉRE, A FELÜLVIZSGÁLAT RENDJÉRE

A településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósulásának folyamatos nyomon követése, felülvizsgálata elsősorban a község érdeke. A monitoring célja felhívni a döntéshozók és a megvalósításért felelős szervezetek figyelmét a céloktól való esetleges eltérésre és összegezni az elvégzett feladatokat. Figyelni kell arra, hogy a célkitűzések elérése érdekében tett lépések a megfelelő időben történjenek, a megfelelő eszközökkel. A monitoring számos komplex feladatot foglal magában, az adatgyűjtéstől a koncepció esetleges szükséges módosításáig.

- Évenkénti rendszerességgel meg kell vizsgálni, hogy milyen lépések történtek a koncepció célkitűzésinek elérésére. Eltérés esetén be kell avatkozni, a kívánt cél elérése érdekében módosítani kell a meghatározott intézkedéseket.
- A fejlesztési koncepció felülvizsgálata, aktualizálása tízévenként szükséges, az elkészült felmérések, legfrissebb statisztikai adatok, egyéb új információk ismerete, illetve a koncepció megvalósulási folyamataiból levonható következtetések alapján.
- Figyelemmel kell kísérni a **külső környezet változásait**, amellyel szükség esetén összhangba kell hozni a célkitűzéseket, illetve azok megvalósulási eszközeit.
- Ki kell értékelni a már **végrehajtott feladatok eredményeit**, különös tekintettel a pályázati úton megvalósított fejlesztések pénzügyi és fizikai megvalósulására.

A településfejlesztési feladatok teljesítéséről a közmeghallgatáson a polgármester évente beszámolót tart a község polgárainak. A közvélemény folyamatos tájékoztatása a helyi sajtón keresztül, illetve a helyben szokásos módon, a községi honlapon és a hirdetőtáblákon elhelyezett közlemények útján valósulhat meg.

A koncepció összeállításában

Badócs Attila, Pálosvörösmart község polgármestere,
Pálosvörösmart község Önkormányzat képviselő-testületének tagjai,

valamint a Völgyzugoly Műhely Kft. (1024 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 13-15. II/5)
munkatársai vettek részt:

Ferik Tünde, Schlitt Renáta, Grimm-Sipos Noémi, Gáspár József.